

הצעה לפתרון בחינת הבגרות בלשון

70% 11241 - מותאם

מועד קיץ תשפ"ה 2025

הפתרון נכתב על ידי מיה צלח גפני ואסף גבעתי

מצוות מורי רשת החינוך אנקורי

חלק ראשון - הבנה והבעה

- 1. א.** תרשים 1: הטיית האישוש תרשים 2: אפקט תיבת התהודה
- ב.** מספרו של התרשים: 1
- הסבר**: הטיית האישוש מתבטאת בנטייה שלנו לחפש, להעדיף ולזכור מידע התומך בעמדותינו ולהתעלם ממידע מנוגד. בתרשים ניתן לראות שאנו מודעים רק לחלק מן העובדות.
- או:**
- מספרו של התרשים: 2
- הסבר**: על פי אפקט תיבת התהודה, אנו נחשפים בעיקר למידע התומך בעמדותינו. מידע זה מיוצג בתרשים על ידי הכוכבים. ניתן להבחין שבמעגל הפנימי מצויים רק הכוכבים, וכך נראה שכל הצורות האחרות (המקבילות לדעות אחרות משלנו) לא קיימות.
- ג.** (4) שניהם מהווים מכשול לבחינה ביקורתית של המידע שאנו נחשפים אליו.
- 2.** קאהן סבור שאנו נוטים להאמין למידע מסוים, כזה שתואם את תפיסותינו, בגלל חוסר בסקרנות. לעומתו החוקר דיוויד ראנד טוען שהסיבה היא עצלנות מנטלית, כלומר, אנחנו לא משקיעים מספיק מאמץ בחשיבה על המידע שאנו צורכים.
- 3. א.** הטענה הרווחת: הרשתות החברתיות מזיקות כי הן משלות אותנו שאנחנו מחוברים למגוון גדול של אנשים, כשבפועל הפוסטים המוצגים לנו, מבטאים חתך קטן של אנשים.
- ב.** ההסתייגות של הכותבת: האשמה היא גם עלינו כי כאשר אנחנו קוראים ידיעה, אנו אלו שצריכים להחליט אם היא אמיתית או לא.
- 4.** הבינה המלאכותית מאפשרת הפקת תמונות, טקסטים וקבצי וידאו שנראים אמיתיים לחלוטין ויכולים לתעתע בקלות בצופה.

חלק שני – לשון (50 נקודות)

בחלק זה שלושה פרקים. ענו על שני פרקים: על פרק א – חובה, ועל אחד מן הפרקים ב-ג.

פרק א: שם המספר – חובה (10 נקודות)

ענו על שאלה 6.

6. במשפטים שלפניכם הקיפו את הצורות הנכונות של שם המספר מבין האפשרויות הנתונות.

- **שלוש / שלושה** העקרונות המרכזיים בחשיבה ביקורתית הם: הערכת המידע, הטלת ספק וקבלת החלטות.
- המאמר "מהי חשיבה ביקורתית?" התפרסם באתר "הידען" **בחמישה עשר / חמש עשרה** בספטמבר 2007.
- בקורס המקוון בנושא חשיבה ביקורתית יש **חמישה / חמש** יחידות לימוד, ובהן חמישים **ושלושה / ושלוש** שיעורים מגוונים.
- **שש / שש** ההצעות להתמודדות עם חדשות כזב פורסמו באתר איגוד האינטרנט הישראלי.
- ההסתברות שמבוגרים ישתפו ידיעות כזב גבוהה פי **שבעה / שבע** מן ההסתברות שצעירים יעשו זאת.
- על פי מחקרים, **עשר / עשרה** אחוזים מן המשתמשים ברשת החברתית פייסבוק נחשפים ל-60% מן הידיעות השקריות המתפרסמות בה.
- קראתי מאמר **אחד / אחת** שעוסק בחשיבה ביקורתית.
- בעמוד מספר **אחד / אחת** במאמר מוסבר מהי חשיבה ביקורתית בתחום החינוך.
- הכינוס **השתיים עשרה / שנים עשר** בנושא חדשנות וטכנולוגיות למידה ייערך בחודש הבא.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, קיץ תשפ"ה, מס' 11241 + נספחים

פרק ב: תחביר (40 נקודות)

בפרק זה ענו על ארבע מן השאלות 7-11 (לכל שאלה - 10 נקודות).

- שימו לב: בכל שאלה שתבחרו, ענו על כל הסעיפים.
- תוכלו להיעזר בנספח 2 - דף העזר.

7. א. לפניכם שלושה משפטים.

(1) אומנם גם בעבר הופץ מידע שקרי, אולם בימינו השקרים מופצים במהירות רבה יותר. איחוי (טחוי)

(2) אם אנו שומעים משהו פעמים רבות, אנחנו מתחילים להאמין שהוא האמת. פסוקית מוטעית / פסוקית מוטעית

מורכב

(3) באמצעות האינטרנט מתאפשרות צפייה בסרטונים וקריאת מאמרים בכל נושא.

פשוט

- כתבו ליד כל משפט את הסוג התחבירי שלו.
- אם המשפט מורכב, תחמו את הפסוקית או הפסוקיות שבו, וכתבו מעל כל פסוקית את התפקיד התחבירי שלה; אם המשפט הוא משפט איחוי, תחמו את איבריו.
- באחד המשפטים יש חלק כולל. העתיקו את החלק הכולל, וכתבו את התפקיד התחבירי שלו. החלק הכולל: צפייה בסרטונים וקריאת מאמרים. התפקיד התחבירי: מטען

ב. לפניכם משפט מורכב.

מאחר שאנחנו לא נחשפים כמעט לעמודות שונות משלנו, הסובלנות שלנו כלפי עמדות כאלה מועטה.

המירו את המשפט במשפט איחוי שיבטא את אותו קשר לוגי.

אנחנו לא נתחשפים כמעט לעמודות שונות משלנו, מכך אנו מבינים
הסובלנות שלנו כלפי עמדות כאלה מועטה.

8. א. לפניכם משפט פשוט שהחלקים התחביריים בו נתחמו.

ציינו מעל כל חלק את התפקיד התחבירי שלו.

לשון	לשון	לשון	לשון	לשון
כ"א	כ"א	כ"א	כ"א	כ"א
רוב הגולשים	ברשתות החברתיות	נחשפים	יוסי יום	לידיעות חדשותיות

ב. לפניכם שני משפטים מורכבים.

(1) ידוע שבעת האחרונה כולנו צורכים מידע רב מן הרשתות החברתיות.

(2) החוקרים טענו: "ההפצה של ידיעות מזויפות מהירה יותר מן ההפצה של ידיעות אמיתיות".

- בכל אחד מן המשפטים – תחמו את הפסוקית, וכתבו את התפקיד התחבירי שלה.
 - המירו את משפט (2) במשפט פשוט בעל הסגב. אין להוסיף מידע.
- טענת החוקרים, ההפצה של ידיעות מזויפות מהירה יותר מן ההפצה של ידיעות אמיתיות.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, קיץ תשפ"ה, מס' 11241 + נספחים

9. א. לפניכם שני משפטים.

(1) הרשתות החברתיות לא רק מהדהדות את התפיסות שלנו, אלא גם משפיעות

על דרך החשיבה שלנו. הוספה

(2) הבעיה העיקרית אינה הטיות מחשבתיות, אלא עצלנות מנטלית. ניגוד

- ציינו ליד כל משפט מהו סוג הקשר הלוגי שבו.
- כתבו את משפט (1) מחדש בלי להשתמש במבנה "לא... אלא...". שמרו על הקשר הלוגי שבמשפט.

הרשתות החברתיות מהדהדות את התפיסות שלנו וזמן
משפטים לא זוכים המשקף שלנו

ב. לפניכם שלושה משפטים ובכל אחד מהם יש תמורה.

(1) ברשתות החברתיות אנו עדים להכחשה גם של מידע מובן מאליו, כמו סכנת שינויי האקלים.

(2) בסופו של דבר אנחנו הגולשים נצטרך להחליט אם הידיעה שאנו נתקלים בה היא אמיתית או לא.

(3) טוב נעשה אם ננקוט צעדים אחראיים: הטלת ספק, התעמקות בתוכן והשהיית הלחיצה על כפתור השיתוף.

- בכל אחד מן המשפטים – סמנו קו מתחת לתמורה.
- מכל אחד מן המשפטים – העתיקו את המילה/המילים שהתמורה ממירה, וציינו את התפקיד התחבירי שלה/שלהן.

משפט (1) – המילה/המילים שהתמורה ממירה: מיידע (מובן מאליו)

התפקיד התחבירי שלה/שלהן: אילו

משפט (2) – המילה/המילים שהתמורה ממירה: אנחנו

התפקיד התחבירי שלה/שלהן: נצטרך

משפט (3) – המילה/המילים שהתמורה ממירה: הטלת ספק (החרא"ם)

התפקיד התחבירי שלה/שלהן: אנחנו

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, קיץ תשפ"ה, מס' 11241 + נספחים

10. א. לפניכם חמישה משפטים ובהם נשואים מסוגים שונים.

- (1) כיצד נוכל להימנע מהפצת מידע שגוי?
 - (2) כדאי שנתיעץ עם אנשים קרובים.
 - (3) הפצת שקרים היא לא עניין חדש.
 - (4) הפצת המידע נעשתה זמינה הרבה יותר.
 - (5) לעיתים המידע אפילו שקרי ומניפולטיבי.
- בכל משפט – סמנו קו מתחת לכל נשוא בו.

ב. לפניכם ארבעה משפטים ובכל אחד מהם המילה "עוקבים" מסומנת בקו.

- (1) המספרים 28 ו-29 הם מספרים עוקבים.
 - (2) למשרד החינוך יש יותר מ-43 אלף עוקבים באינסטגרם.
 - (3) אם אינכם עוקבים אחר ההנחיות, אתם עלולים לטעות.
 - (4) מחאת העוקבים הצליחה, והאומן הסיר את הידיעה השקרית.
- הקיפו את שני המשפטים שבהם המילה "עוקבים" היא באותו חלק דיבור.
 - ציינו את חלק הדיבור המשותף למילה "עוקבים" במשפטים שהקפתם. על
- (שימו לב: אין לציין את התפקיד התחבירי.)

ג. לפניכם שני משפטים פשוטים ובכל אחד מהם המילה "נחקרות" מסומנת בקו.

- (1) רוב הנחקרות השיבו בשלילה על השאלה.
 - (2) בימים אלה נחקרות ההשפעות של הפצת מידע שקרי על חיינו.
- ציינו מהו חלק הדיבור ומהו התפקיד התחבירי של המילה "נחקרות" בכל משפט.
- במשפט (1) חלק הדיבור: על התפקיד התחבירי: לש
- במשפט (2) חלק הדיבור: על התפקיד התחבירי: לש

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, קיץ תשפ"ה, מס' 11241 + נספחים

11. א. לפניכם שלושה משפטים ובהם מילות שאלה. בכל משפט ציינו מעל כל מילת שאלה את התפקיד התחבירי שלה.

השואל
(1) מדוע השקר פופולרי יותר מן האמת?

נאמן
(2) מי כתב את הידיעה?

טלמי
(3) כמה אתרים פרסמו את הידיעה?

ב. לפניכם משפט מורכב.

הפרסומות שאנו נחשפים להן ברשתות החברתיות הן למוצרים שתואמים את אורח החיים שלנו.

פרקו את המשפט לשלושה משפטים פשוטים.

(1) אין נחשפים לפרסומות בולטות החברתיות.

(2) הפרסומות הן פשוטות.

(3) הפרסומות תואמים את אורח החיים שלנו.

ג. לפניכם משפט. הוסיפו לו סימני פיסוק על פי ההנחיות שאחריו.

דוקטור סוניה בן ג'אפר, מנכ"לית הקרן לחינוך, מדגישה: "תלמידינו חייבים לבחון בביקורתיות את המידע שהם מקבלים."

- פסקו תמורה.

- פסקו דיבור ישיר.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, קיץ תשפ"ה, מס' 11241 + נספחים

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

בפרק זה ענו על ארבע מן השאלות 12-16 (לכל שאלה – 10 נקודות).

- שימו לב:
 - בכל שאלה שתבחרו, ענו על כל הסעיפים.
 - תוכלו להיעזר בנספח 2 – דף העזר.

12. לפניכם טבלה ובה שבעה משפטים ובכל משפט מודגש פועל. השלימו את הטבלה – ציינו את השורש ואת הבניין של כל אחד מן הפעלים המודגשים.

הבניין	השורש	הפועל
נפעל	ג-ו-ג	הניסיון לחשוף אותנו למידע חשוב נדון לכישלון.
הפעל	ק-ש-ו	ההטיות הפסיכולוגיות עלולות להקשות עלינו לבחון את המידע.
פיעל	פ-ח-ס	ברשתות החברתיות מפרסמים תכנים לא אמינים.
פעל	ע-ו-ו	המטרה בהפצה של תכנים אלה היא לעורר רגש.
התפעל	ש-ע-ט	הרשתות החברתיות השתלטו על חיינו.
פעל(ק)	ג-ב-ג	אנו סבורים שיש רק דעה אחת.
נפעל	ו-ס-ע	ככל שהבינה המלאכותית מתפתחת נוספות לה עוד יכולות.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, שאלון מותאם, קיץ תשפ"ה, מס' 11241 + נספחים

13. א. לפניכם טבלה ובה משפטים שבהם מודגש שם פועל, מתחת לטבלה יש רשימת מילים. השלימו את הטבלה: ציינו את הבניין של כל שם פועל, והעתיקו לכל שם פועל מילה מן הרשימה – מאותו השורש ובאותה המשמעות.

שם הפועל	הבניין	מילה מן הרשימה מאותו השורש ובאותה המשמעות
אנו נהנים לצפות בסרטונים ברשת.	פ"ע (ק"י)	נצגה
רצוי לצפות לתגובה.	פ"ע	ציפה

רשימת המילים: הצפה, מצפה, צפיפות, צפיה (ציפייה), מצוף

- ב. לפניכם שני משפטים ובכל אחד מהם מודגש פועל.

ציינו את הבניין, הגוף והזמן של כל פועל.

- טוב נעשה אם נבחר לפעול מתוך אחריות ושיקול דעת.
הבניין: פ"ע (ק"י), הגוף: מצניח, הזמן: עתיד
- טרם נבחר נציג מכיתתנו למועצת התלמידים.
הבניין: פ"ע, הגוף: נסתג, הזמן: דגג

- ג. לפניכם שלושה משפטים ובהם מודגשים פעלים סבילים.

כתבו ליד כל משפט את צורת הפעיל של הפועל המודגש בו. שמרו על הגוף והזמן.

- הדיון בנושא החשיבה הביקורתית עדיין לא מצה (מוצה). לציג
- טרם השלמה (הושלמה) עבודת המחקר. השלימה
- מספר התינוקות שנולדו (נולדו) בשנה האחרונה גבוה מזה של השנה הקודמת.
יולדו

14. א. לפניכם צירופי מילים.

- **אתר יעודי**
- **בטחון** (ביטחון) **מדמה** (מדומה)
- **המנעות** (הימנעות) **משתוף** (משיתוף)
- **מקור אמין**

(1) העתיקו את הצירוף שבו שתי המילים הן שמות פעולה, וציינו את הבניין של כל שם פעולה.

- הצירוף: הימנעות משיתוף
- הבניין של שם הפעולה הראשון: נעלם
- הבניין של שם הפעולה השני: פיתח

(2) שלושת הצירופים האחרים בנויים משם עצם ומשם תואר.

העתיקו את שמות התואר משלושת הצירופים האחרים, וציינו את דרך התצורה של כל שם תואר.

- שם תואר: יציב דרך התצורה: כסיס וחונן יציב
- שם תואר: מבולגן דרך התצורה: שורש נמשך
- שם תואר: אמין דרך התצורה: שורש נמשך

ב. לפניכם שני משפטים ובכל אחד מהם המילה "ארגון" מודגשת.

- אחת ההמלצות בכתיבת סקירה היא **ארגון** המידע בתוך טבלה.
- פניתי ל**ארגון** העובדים כדי לבדוק את תנאי העסקה שלי.

(1) המילה "ארגון" נוטה במשקל שם פעולה, אך רק באחד מן המשפטים היא מבטאת פעולה. הקיפו את המילה "ארגון" המבטאת פעולה.

(2) ציינו את ה**שורש** ואת הבניין של המילה **ארגון**.

השורש: א-ר-ג-נ הבניין: פיתח

ג. לפניכם ארבעה משפטים ובהם המילה "עוקבים" מודגשת.

- המספרים 28 ו-29 הם מספרים **עוקבים**.
 - למשרד החינוך יש יותר מ-43 אלף **עוקבים** באינסטגרם.
 - אם אינכם **עוקבים** אחר ההנחיות, אתם עלולים לטעות.
 - מחאת ה**עוקבים** הצליחה, והאומן הסיר את הידיעה השקרית.
- הקיפו את שני המשפטים שבהם המילה "עוקבים" היא באותו **חלק דיבור**.

עברית: הבנה, הכעה ולשון, שאלון מותאם, קיץ תשפ"ה, מס' 11241 + נספחים

15. א. לפניכם משפט ובו מילים מוגדלות שהצורנים הסופיים בהן מודגשים.

בימינו מהדורות החדשות המרכזיות המשודרות בערוצי הטלוויזיה בשעות הערב עדיין זוכות לפופולריות רבה.

השלימו את המשפטים שלפניכם.

מבין המילים המוגדלות המילה היוצאת דופן מבחינת משמעות הצורן הסופי המודגש היא כאבאריה ומשמעות הצורן הסופי במילה זו היא הפסגה.

המשמעות המשותפת לצורנים הסופיים המודגשים במילים האחרות היא ריבוי (לרבי).

ב. לפניכם רשימת מילים שנוצרו בדרך של בסיס וצורן סופי.

מסבירו, מסערו, מוקדו, צולקו

(1) ציינו את המשמעות המשותפת לצורן הסופי בכל המילים ברשימה. כדף מקביל

(2) העתיקו את שתי המילים שהבסיס שלהן הוא צורת בינוני, וציינו ליד כל מילה את הבניין של הבסיס.

המילה: מסבירן הבניין: הפולג
המילה: כדלסן הבניין: כדלסן (ק"פ)

ג. לפניכם משפט ובו מילים מודגשות.

• קראתי **תגובית** (טוקבק) שנכתבה ב**תגובה** על **רשומה** (פוסט).

(1) מבין המילים המודגשות העתיקו את המילה שנוצרה בדרך של בסיס וצורן סופי.

תגובות

(2) שתי המילים האחרות נוצרו בדרך של שורש ומשקל.

העתיקו אותן, וכתבו ליד כל אחת מהן את השורש שלה.

המילה: תגובה השורש: ג-ו-ה
המילה: רשומה השורש: ר-ש-מ

ד. האקדמיה ללשון העברית פנתה אל הציבור כדי שיציע חלופות עבריות למילה "פוךקאסט".

אחת ההצעות הייתה **שדורשת**, אבל בסופו של דבר ההצעה שהתקבלה היא המילה "הספת".

מהי דרך התצורה של המילה **שדורשת**? הלחם קפי"ם

עברית: הבנה, הכעה ולשון, שאלון מותאם, קיץ תשפ"ה, מס' 11241 + נספחים

16. א. לפניכם קטע שחטרים בו פעלים. קראו אותו, וכתבו בכל מקום ריק את המועל המתאים על פי השורש בסוגריים.
- זה כמאתיים שנה יש מגמת התחממות בכדור הארץ, ומגמה זו מזגזג (א-ו-ץ) בשני העשורים האחרונים. אירועי אקלים קיצוניים הולכים ו מרחימים (ר-ב-י). עוד ועוד ראיות מדעיות מצטברות ו מוכחות (י-כ-ח) כי ההתחממות מושפעת מפעולות האדם, וגורמת לפגיעה במערכות האקולוגיות.
- מדעני האקלים שמים (ש-ו-ב) ומתריעים כי משבר האקלים מחריף ויש למהר ו לנקוט (נ-ק-ט) פעולות לצמצומו. אף על פי כן באינטרנט וברשתות החברתיות מנפץ (פ-ו-ץ) באין מפריע מידע כוזב רב על משבר האקלים. בעקבות זאת בשנה שעברה פרסמה האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים דוח ש מיוזג (י-ע-ד) להתמודד עם הטענות של מכחישי משבר האקלים. הדוח מסתיים (ס-י-ם) בקריאה שלא להתייחס להכחשות אלה ולפעול בכל תוקף להתמודדות עם משבר זה.
- ב. לפניכם קטע שחטרים בו שמות. קראו אותו, וכתבו בכל מקום ריק את השם המתאים על פי השורש בסוגריים.
- מטרתה של החשיבה הביקורתית היא לבחון היטב עובדות, ידיעות ודעות, להטיל בהם ספק, ובסופו של דבר להחליט אם הם אמת או שקר.
- אחת ה הגנות (ג-ד-ר) של החשיבה הביקורתית היא "פעילות שקולה ומעשית המתרכזת ב המציא (ח-ל-ט) במה להאמין ומה לעשות". הפעילות "השקולה והמעשית" הנדרשת לחשיבה ביקורתית היא שאילת שאלות וחיפוש הוכחות (י-כ-ח). זאת כדי לגבש דעה אמיתית ובלתי משוחדת.
- בימינו חינוך לחשיבה ביקורתית הוא מטרה ראויה ההולמת את רוח הזמן. בבתי הספר מעודדים את התלמידים לחשיבה עצמאית ולהימנעות מ הסגמג (ס-כ-ם) אוטומטית עם דעות ואמונות שעלולות להוביל אותם לדרכי פעולה שגויות. חינוך זה מתבסס על ה הבנה (ב-ו-ן) שכל ילד וילדה יכולים לפתח חשיבה ביקורתית.
- מזכיר (ע-ר-ע-ר) והטלת ספק הם מן המאפיינים הבולטים של החינוך לחשיבה ביקורתית. תלמידים לומדים להטיל ספק גם בדברים שנאמרים להם מפי בעלי סמכות. עניין זה הוא מובנה (ר-כ-ב) עיקרי בחינוך, גם אם הוא מאתגר לעיתים את הגורמים המתנכים.

/בהמשך דפי טיוטה/

בהצלחה!

ובות היוצרים שמורה לסדית ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

עמוד 20